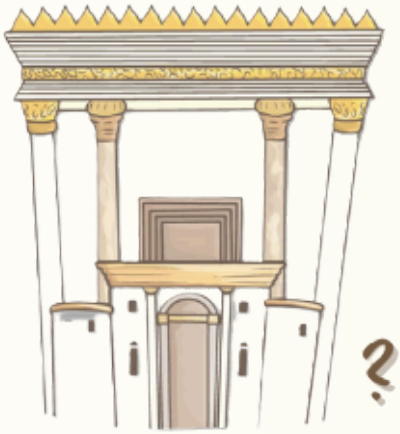

מי ב"א?

מדינה יהודית בדרך אמת

מאמר מאת ר' עודד כי-טוב

ג' ניסן – יום הולדת 113 לאבא ז"ל
ולהופעת מי-בא

ביום ג' ניסן מלאו שלש שנים להיוולדו של עלון **מי בא**, ג' ניסן הוא יום הולדתו (ה-113) של מר אבא זלה"ה, שעסק רבות, לפי דרכו, בחתירה למלכות ישראל הראויה, ואני הקטן מאמין בכל לב שהתעוררותי שלי אל הענין באה מכוחו, אם כי בלא-מודע ולא-מכוון. דברתי על כך בגליון 64, במלאת שנה להופעת הגליון, והריני מעתיק כעת את הדברים כלשונם:

העתק מגליון 64 (ניסן התשפ"ג)

כמדובר בגליון קודם, אחד בניסן הוא ראש השנה הישראלי – למלכי ולמלכות ישראל, ולשנת-החדשים (והרגָלים) העברית. מצוות קידוש החדש (ועיבור השנה) בידי בית דין, וסידור התאריך העברי (בגימטריא: בראשית!), היא המצוה הראשונה בה נצטוו ישראל עם צאתם ממצרים – מה שמלמד שמעתה ואילך "הזמן מסור בידם" והשעה משחקת להם – ובשנה השנית לצאתם ממצרים הוקם בו-ביום המשכן, כאמור בפרשת פקודי, ו"אותו היום נטל עשר עטרות" כדברי רבותינו. בדברי יחזקאל הנביא (מה,יח) שעיקרם על המקדש העתיד, יהיה ב-א' ניסן קרבן מיוחד – פר חטאת לחיטוי המקדש – וכל הקורא בפיוטי שחרית ומוסף (האשכנזיים) של שבת-פרשת-החדש רואה אל-נכון את תוקפו וגדולתו ועתידותיו של היום הזה. אמנם בימינו אלה אין לכל זה ביטוי מעשי (בניגוד בולט לאחד בתשרי!), כל עוד לא חזרה מלכות שלימה לישראל, אבל בלי ספק בכל שנה מתרחשים בו בנסתר דברים רבים ועצומים הנוגעים לקידום גאולת וחירות ישראל (כשם שאליהו "בא" ומתקדם בכל ליל פסח גם אם עדיין לא הופיע בלבוש גשמי!). ניתן אפוא לומר שמלכות ישראל בראש חדש ניסן מצויה בדרגת "עתיק יומין", הוא הכינוי המקובל ל"פנימיות הכתר", הראשים העליונים שלו המקיפים-מרחוק ונעתקים מן ההשגה וקרויים "רישא דאַין" ו"רישא דלא אתיידע", ומקביליהם בנפש תענוג-נעלם ואמונה.

והנה, מאחר וישנן **עשר שבתות** מראש חדש ניסן ועד שבת ז' סיון, בו ניתנה תורה כדברי רבותינו במסכת שבת פרק תשיעי, כי היתה אז קביעות ראש חדש בחמישי בשבת (כקביעות שנה זו – תשפ"ג – שאנו עומדים בה), נאה ונכון לשער כי עשר השבתות מכוונות כנגד עשר הספירות, ובונות "קומה שלימה" של "שבתיות" המאפשרת בסופה לקלוט את ה"תדר" של קולות סיני שנשמעו לנו-בלבד מן השמים ולא עשה כן לכל גוי [וכפי שהראינו במקום אחר ששבע שבתות הספירה, הם אכן שבתות כמשמען במקרא (ולא שבועות כבלשון חכמים!) ובכל אחת מהן אירע דבר, כמו "שבת דמרה" ושתי שבתות שבענין המן, ומהן אתה מסיק גם לאחרות]. ואם כן נמצאת שבת זו הראשונה כנגד כתר עליון שבראש קומת הספירות (היינו "חיצוניות הכתר", "רישא דאריך", "המקיף הקרוב") שעניינו בנפש רצון, בעוד ש"שבת הגדול", השניה שבעשור לחדש, בה עשו ישראל מעשה ואזרו אומץ – כנראה מתוקף קדושת השבת הקבועה ועומדת בנפש – לקחת את אלהי מצרים לשחיטה, תעמוד כנגד החכמה הקרויה "ראשית הגילוי". [שבת חול המועד כנגד הבינה; שבת דמרה בכ"ד ניסן כנגד החסד; שבת ר"ח אייר נקרא לה "שבת דאילים" כנגד הגבורה; "שבת ים סוף" בו חנו בין אילים למדבר סין ככתוב במסעי, כנגד התפארת; "שבת מדבר סין" בה נגזר המן בט"ו באייר, והשבת שלאחריה בה מאריכה התורה, כנגד נצח והוד; שבת מחיית עמלק בכ"ט אייר לפני המסע מרפידים בראשון שלמחרתו, כנגד היסוד, ושבת מתן תורה בו ירדה שכינה למציאות התחתונה כנגד המלכות.

כמובן שיש ויש מקום להתבונן בכל אחד ואחד מן התחנות הללו, אך לא כאן המקום ולא כעת הזמן, ולא באנו אלא להעיר על המבנה הכללי ולהתייחס מעט לשבת ה"סודית" שלפנינו], ואילו ראשון של פסח המכוון כנגד ראש חדש ניסן, יעמוד כנגד הדעת (המחברת בין החכמה והבינה, והיא היא הכתר כשהוא נכנס פנימה אל תוך הקומה, שעל כן אינה נמנית בדרך כלל בחשבון הספירות כנודע.
ויתכן גם לשער שבשבת זו הנסתרת, היה הדיבור לישראל מפי משה ואהרן על לקיחת השה בעשור, כי אולי גם לשמיעת הציווי ה"מפחיד" הזה והכוָנַת הרצון אליו נדרש תוקף של שבת (אולי ב"רעוא דרעוין").

***

לשם מה הטרחנו את הקורא הנעים בכל הענין הזה ומה עניינו למדינה-היהודית-שבדרך? – ארשה לעצמי, שלא כדרכי, לספר סיפור אישי: לאחר כ-35 שנה שאני חושב מחשבות (עם חברים מקשיבים) על העלאת הנושא של מדינת-מלכות ישראל כתורה, מצוה ראשונה לציבור הזנוחה לגמרי מכל החוגים והמפלגות, ולאחר כ-22 שנה שצצה והופיעה הכותרת או הסיסמא-הקריאה מי בא – מדינה יהודית בדרך (אמת), אזרתי אומץ לפני כ-10 שנים להעלות על הכתב כמה פרקי-מבוא לָענין שהבשילו בלבי לאורך השנים, לשם יציאה עמם לציבור (- מה שרחוק מאד ומנוגד לטבעי למי שמכירני). אמנם בדיוק באותו זמן קמה-לה תנועת "דרך חיים" מיסודו של מורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א לשם אותה מטרה פחות או יותר, ומאחר שחלילה לי להורות הלכה בפני רבי שקטנו עבה ממותני – מה עוד שרוּבֵּי תורתי משלו הם – גנזתי כמובן את היוזמה שלי. ברבות השנים, ולאחר שפעילות התנועה הנ"ל דעכה, קמתי יום אחד משנת-צהרים בתחושה ברורה וחד-משמעית – וללא שום רקע מסויים – שעלי לצאת לציבור עם "מי-בא", ופתאום אני מגלה שהתאריך הוא ג' ניסן – יום ההולדת ה-110 של אבא זלה"ה. ואמרתי בלבי: לא רק "סימנא מילתא" יש כאן, אלא גם כעין שליחות מאת מר אבא במקום שהוא נמצא להמשיך את מפעלו שלו שכאב עליו בכל שנות פעילותו הציבורית, זו שקדמה לחיבוריו הנודעים שפשטו בישראל לברכה מאז ועד עצם היום הזה, בניצוחו של אחייני המופלג בתורה והמוכתר בכל מדה נכונה ר' יוסי בן ארזה שליט"א.
בשנים שלפני קום המדינה ובשנותיה הראשונות עסק אבא ז"ל רבות עם חבריו בדיוק בנקודה זו הזנוחה של מדינה יהודית כולית, משוחררת מתלוּת משפילה ומגבילה בבן גוריון המסתולל בעמו ש"מלך מעצמו" והטיל שררה על הציבור שלא לשם שמים וכמובן שלא כתורה ובניגוד גמור לה.
אף על פי שהציבור האגודאי הרחב – ומתי-מעט מגדוליו – אהדו מאד את הגישה האקטיבית של אבא ז"ל וחבריו (שכללה גם הקמת שיכונים, מפעלי תעשייה ועיתונים שקדמו בהרבה לאלו של אגודה!), הרי רוב-רובם של הפוליטיקאים החרדים נזעקו חמס על הצעירים החצופים שמעיזים לקלקל להם את האחוזים הבזויים שקבלו ממפא"י בתמורה לאֶפס-יוזמה-עצמאית בכל התחומים (וכמובן עם "תרבות" הפרוטקציה וטובות-ההנאה-למקורבים-אל-הצלחת על חשבון לחמם של פשוטי-עם). הללו כפו על רבים מן הגדולים להפר הבטחות שנתנו, ולתמוך בארחם ורבעם הנלוז בטענה ש"אם פאג"י של אבא וחבריו תצליח, הרי זה סופה של אגודת ישראל" הותיקה שנוסדה על ידי מצוקי-ארץ בפולין, כך שמי שתמך בפאג"י ידע שמפסיד שני עולמות (וגם בן גוריון שהסתדר יפה עם החבר'ה מאגודה ומהמזרחי, נלחם בכל כוחו בפאג"י לבדה!). ואף על פי כן זכו אנשי פאג"י לתוצאות מפתיעות ולא היו רחוקים מאחוז החסימה. מכל מקום לאחר כשלון בשתי מערכות בחירות, בה נתברר לו לאבא ז"ל שציבור-הבסיס שלו רחוק מלהיות בשל למהפכה יהודית של ממש, זנח לגמרי את הפוליטיקה ופנה חסר-כל להתפרנס מספריו. מאת ה' היתה זאת לטובת הציבור וחינוכו, אך לבי יודע שעד יום מותו (ללא-עת ל"ע) לא זנח את תקוותיו למדינה יהודית ראויה לשמה שתקדש שם שמים.
כך החילותי לצאת מאז ג' ניסן התשפ"ב אל הציבור, שלחתי את פרקי המבוא, ולאחר זמן קצר, בעידודו בסיועו ובעצותיו של ר' יוסי בן ארזה הנ"ל, ברוך הוא וברוך טעמו, נתגבשה הצורה של העלון (שהחל להופיע בכ"א אייר, יום הולדת לנוות ביתי שתחיה), שבחסדי שמים הגיע ל-60 גליונות ויותר. כפי שעיניכם רואות לא הגענו לדברים של ממש במישור המעשה ואף לא בחשיבה מסודרת, אך מכל מקום "פטטיא דמלכותא טבין", ויש בהם משום "איתערותא דלתתא" (אשר אולי אולי עוררה במשהו ונסתרות דרכי ה' – את המתחולל כעת לנגד עינינו–.
עד כן העתק מגליון 64, מניסן התשפ"ג.

והנה גם בשנה זו

נתגלגל מן השמים, בלא כוונת-מכוון מצדי, שידידי ר' בנימין ארנברג הי"ו הקליט ראיון ארוך עמי – פודקאסט בלע"ז – אודות מי בא, בדיוק ביום ג' בניסן! שם סִפַּרתי בין השאר גם על אבא ז"ל ופועלו. לדידי יש כאן סימנים מובהקים – "על פי שנים...יקום דבר" – על קשר בין פעולותי הצנועות למפעלות אבא ז"ל בשעתו, שנודעו בציבור הרחב לברכה. ואומר אני לעצמי: "מתי יגיעו (-גם לשון נגיעה!) מעשי למעשי אבא" ויממשו או לפחות יקדמו את מגמותיו שמסר נפשו עליהן! ומכל מקום יש כאן בוודאי משום מצות כיבוד אב – "מכבדו בחייו מכבדו במותו" – ומי-יתן שזכות המצוה הזו גם היא תעמוד לי "להרים" את נושא המדינה היהודית שבדרך על סדר היום הציבורי, ואולי העלאת הענין מן הכתובים גם אל השֶׁמע והראוּת תתברר כצעד משמעותי, כי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, ובחדש ניסן המסוגל לנסים יֵעשה לנו נס עוד בשנה זו, ובשעתא חדא ברגעא חדא יראה ה' נפלאות, לנו יתמי דיתמי, לא-שערום אבותינו נוחי-נפש.

עשר שבתות בשנה זו

דברנו לעיל (במצוטט מגליון 64), על עשר השבתות שלְמִן שבת ג' ניסן, כקביעות של שנת יציאת מצרים, ועד לשבת ז' ניסן בה ניתנה תורה בסיני, שמִן הסתם הם מכוונות כנגד עשר ספירות, כאשר הראשונה, שלא נתגלה עניינה, תעמוד כנגד כתר-עליון הנסתר, ושבת הגדול בעשור לחדש בו נלקח השה, כנגד החכמה שהיא כידוע "ראשית הגילוי". בדרך אפשר אמרנו שאולי בזו הראשונה הנסתרת הודיע משה לישראל על הציווי לקחת שה בעשור, כי גם השמיעה-בטרם פעולה דורשת קדושה שבתית קביעא וקיימא בכדי שלא להבהל ולאבד עשתונות. או שמא (כפי ששיערנו בסוף גליון 168) בה סיפר משה לישראל על אודות הלוח העברי ומשפטו.

מכל מקום, נראה שיש לדבר על עשר שבתות גם בקביעויות אחרות, בהן לא חל שבת הגדול בעשור, ובפרט שקביעות שנה זו שהיא לדעתנו (כמדובר בגליונות קודמים) הקביעות ה"מושלמת" ביותר מכמה וכמה פנים, והיא הקביעות של שנת הקמת המשכן, בה ראשון לחדש הוא גם "ראשון למעשה בראשית" כפשוטו, וכדברי ר' יהושע האומר "בניסן נברא העולם" (אשר אנו מאמצים את שיטתו כאשר אנו עומדים בניסן, בדיוק כפי שאנו מאמצים את שיטת ר' אליעזר כאשר אנו עומדים ביום הדין ב-א' תשרי ואומרים "זה היום תחילת מעשיך" – ראו באריכות בגליון הקודם).

בקביעות זו תהיה השבת העשירית בחמישי לימי תשלומי שבועות, בהם נתקדש משה בענן לעלות לסיני. או שמא תֻּחשב העשירית זו שבתוך שלשת ימי הגבלה שלפני מתן תורה – ואז תחשב הראשונה שבת פרשת החדש הסמוכה ונוגעת בניסן.

ממבט של ניסן –

(כפי שהארכנו שם לתאר) אין כלל יום דין ולא צורך בתשובה, אלא הכל חסד פשוט. שכן העולם כולו נברא "ישראלי-אברהמי" כפי שעלה במחשבה תחילה, וכפי שיהיה בסוף-מעשה, בגאולה, וגם "אדם הראשון יהודי היה" קודם שקלקל ונעשה גוי (אבל ניצוץ ישראל שבו לא-באמת-חטא, ומצדו היתה האכילה בגדר "עבירה לשמה", בכדי שלא תנקר בו סברת הנחש). ישראל מצד עצמם נבחרו לאהבה מראש מקדם, וקשורים לשם הוי"ה ברוך הוא שם הרחמים, ול"עולם הידיעה", ככתוב "רק אתכם ידעתי", שמצדו הכל צפוי ו"מסודר", ועל כן "הכל בסדר", בעוד שהעולם הנכרי קשור לשם א-להים – בגי' הטבע כנודע – שיכול להתהפך גם לאחרוּת ונתון לבחירה בין טוב ורע, הוא העולם הנגלה בהוה, באמצע שבין העבר לעתיד. ישראל הוא גם בכור בעמים ומשתתף עמם בדין תשרי שבאמצע השנה שלו, בחדש השביעי, בעוד שמצד עצמו, כפי שהוא נטוע בראשית ובאחרית, אין מקום לדין ואין צורך בתשובה. ואכן כך סבור ר'יהושע בפרק "חלק" שישראל נגאלים גם בלא תשובה (ואם אינם מוכנים לגאולה הקב"ה מצדו מעמיד להם (באדר שבטרם ניסן) מלך קשה כהמן בכדי לברר שלא חטאו באמת אלא "לַפָּנים"), וכאמור, בניסן הלכה כמותו. [וכדאי מאד לצפות בשיעור מופלא ממורי הרב גינזבורג ליום ח' בניסן השַׁתא, שמסכם את כל הצדדים וצדדי הצדדים בסוגיא זו, כיד ה' הטובה עליו].

מעשה דוד ובת שבע

הנה כפי המקובל – ואיני זוכר כרגע את המקור – אירע ב-כ"ה אלול, הראשון לבריאה לדעת ר' אליעזר. כפי הנראה קשור הדבר לדברי חכמים ש"ראויה היתה בת שבע לדוד מ(תחילת)ששת ימי בראשית", עוד בטרם היתה מציאות החטא הקדמון, וגם לכך שביום הראשון "רוח אלקים מרחפת על פני המים –זו רוחו של מלך המשיח", כי תשובת דוד מאהבה (ועם ייסורין של אהבה") עושה זדונות כזכויות ומבררת שלא חטא באמת אלא הכל צפוי וידוע מראש, ולא היה זה אלא לפתוח פתח לבעלי תשובה (שקדמה לעולם ולחטא) שכשלו בבחירה, שיש להם תקנה מצד הידיעה האלקית. וככתוב בספרים – אותו תינוק שנולד בעקבות המעשה, אלמלא מת היה ראוי להיות משיח. אכן משום שלא היה העולם בשל לכך, ואוייבי ה'-אוייבי דוד "מנואצים" ככתוב, כי אינם מסוגלים עדיין להאמין בכח התשובה הזו, "בחייך איני מודיע", ונדחה הדבר לדורות אחרים. וכשנפתחו לשלמה (הנולד "מאותה אשה") שערי המקדש בהזכירו את חסדי דוד, נהפכו פני שונאיו כשולי קדירה וידעו הכל שמחל לו הקב"ה על אותו עוון, כדברי חכמים במסכת מועד קטן.

ומכל מקום עדיין אין התיקון שלם, ועובדה היא ששלמה לא נעשה משיח, ונתפלגה ממלכתו לאחר מותו, באמור השבטים "עתה ראה ביתך דוד", וסוף שחרבו המקדשות. ואולם ממבט של ניסן, בו עתידין ישראל להגאל גאולה שלימה שאין אחריה גלות, מעשה דוד היה בראש חדש ניסן, הראשון למעשה בראשית (ולא בכ"ה אדר, וכפי שהוסבר בגליון 168), שהוא גם הראש למלכות ישראל ולמלכי בית דוד. ממבט זה לא רק שהחטא יכול להפוך לזכות, אלא יכול להתגלות לעין כל שלא היה מעולם ומעיקרא, וכל-עצמו עם כל ייסוריו אינו אלא "לפָנים", וכנהוג לומר בתורת איז'ביצא – יתברר ששום יהודי לא חטא שום חטא! "אכילת פגה" שאכל דוד קודם זמנו כדברי חז"ל (וכפי שנֶאמר כן גם על אדם הראשון שאכל מעץ הדעת קודם שתכנס השבת, ונכון גם לומר ביחס לכל חטאי ישראל), תתפרש לענייננו (בדרך צחות): לא היה המעשה ראוי להיות ב-כ"ה אלול אלא בראש חדש ניסן! אז היה התינוק חי ונעשה משיח ה', כי אז היה מתברר להדיא שהכל מעולם הידיעה אשר מצדו אין מקום לחטא ולא צורך בתשובה וייסורין. וניתן לומר שבכל חדש ניסן, חדש ההתחדשות, כמו-חוזר חטא דוד בתיקון, וניתן לנו להתחדש לגמרי מכח ההתעצמות עם המחשבות הללו לפיהן הכל היה בסדר, יהיה בסדר, וגם עכשו בסדר! כולנו מופעלים בכח הידיעה האלקית, "כולם צודקים לפי דרכם" ואין מקום וטעם למריבות אלא הכל באחדות פשוטה מופלאה; השיבה לארץ היא עצמה התשובה לעצמנו ולהוי"ה א-להינו וברגע-קט אם נרצה באמת, יעבור מלכנו-משיחנו לפנינו וה' בראשנו.

ושבת הגדול שחלה בשנה זו ב-י"ד ניסן (וכידוע "דוד (=14) מלך ישראל חי וקיים" שהוא הסימן לקידוש החדש, הוא הדור ה-י"ד) נוגעת ממש בפסח שב-ט"ו (בו הסיהרא באשלמותא, כנגד שלמה בן דוד, המשיח הראשון, שבדור ה-ט"ו), ונמצא הקדושה הקבועה ועומדת מתאחדת לגמרי עם הקדושה שישראל מקדשים, השבת עם הפסח-הבן-הבכור לשבתונים (שעל כן נקרא גם הוא שבת). לא עוד אלא שהשבת בה נשחט הפסח כמו-מבטלת עצמה אל החג בו הוא נאכל בהלל ושירות; ישראל גוי אחד, ואחד אלקינו שבשמים ובארץ.

ובהתקשר לפרשת השבוע –

"צו את אהרן", בה קוראים אנו על ה**מלואים** שהיו בסוף אדר, לקראת א' ניסן "הראשון לעבודה", ובה מתחברים-"מצטוותים" היטב משה, שושבינא דמלכא הממלא-ידים ואהרן שושבינא דמטרוניתא ה"מתמלא" [ואגב, בפרשת המלואים "נפגשים" שתי מחציות התורה (כפי שהיא בידינו, ולא ככתוב בחומשים!), הן בפסוקים הן בתיבות והן באותיות!], והאש-אש-האהבה יורדת לעין-כל מן השמים (בשמיני שהוא א' ניסן). אמנם עדיין אין החיבור מושלם והחסד אינו פשוט, שהרי תוך-כדי-כך מתו נדב ואביהוא שהקריבו "אש זרה אשר לא צוה אותם", ועל כן הוא יום "תענית צדיקים" כדאיתא בספרים. ואולם נראה כי גם כאן – תפקידנו בראש חדש ניסן "לשחזר" את הכל בתיקון שלם בכדי להוביל למצב ומודעות שבאמת לאמתו אין כאן עוון ולא אסון! כי באמת קרוב הזמן ש"יבוקש עוון ישראל ואיננו" מעיקרא, ו"מצוות בטילות לעתיד לבוא" במשמע שאין צורך לחכות לציווי מפורש, אלא "כל (דבר טוב) אשר תמצא ידך (ויעלה על רוחך לעשות באופן ספונטאני) לעשות בכוחך עשה, כי האלקים עמך" בקרבך ממש, ובחירתך הטובה נודעת לו מראש מקדם, וממנו היא יוצאת, וכך הבחירה והידיעה היו לאחדים, וממילא ה**פחד – יצחק**!

אז תראי ונהרת, ופחד ורחב לבבך... (ישעיה ס,ד).
לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף, כי ה' יהיה לך לאור יומם ושלמו ימי אבלך (שם שם כ).
ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, נצר מטעי, מעשה ידי להתפאר (שם שם כא).